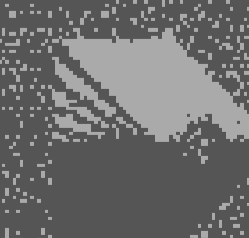

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ-ΜΑΡΙΝΑ Μ. ΤΣΙΛΑΓΑ

Οι τεχνικές της ζωγραφικής

μέσα από το έργο μεγάλων ζωγράφων

ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

ΟΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΜΕΓΑΛΩΝ ΖΩΓΡΑΦΩΝ

PS
T21

ΕΥΔΟΣΟΣ 2013

Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αρ. εισ. 80566

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ-ΜΑΡΙΝΑ Μ. ΤΣΙΛΑΓΑ

ΟΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ
ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ
μέσα από το έργο μεγάλων ζωγράφων

 ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

Πρώτη έκδοση, εκδόσεις ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Α.Ε. • Θεσσαλονίκη, 2011

© εκδόσεις ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Α.Ε.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου ή τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με τον ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης, εξωφύλλου και γενικότερα της όλης αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές, ηλεκτρονικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

Επιμέλεια έκδοσης: Δήμητρα Ασημακοπούλου

Σελιδοποίηση: Χρήστος Γκουντινάκος

Εξώφυλλο: Έργο της Λίνας Τσίλλαγα

Εκδόσεις ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Α.Ε.

Αθήνα: Κιάφας 5 - ΤΚ 10678

τηλ.: 210 3811077 • Fax: 210 3811086

Θεσσαλονίκη: Καμβουνίων 9 - ΤΚ 54621

τηλ.: 2310 256146 • Fax: 2310 256148

www.epikentro.gr • e-mail: epikentro@epikentro.gr

ISBN: 978-960-458-314-0

*Στη μνήμη του πατέρα μου
και της μητέρας μου με ευγνωμοσύνη*

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	9
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
Η εξέλιξη των υλικών στη ζωγραφική	13
Θεόφιλος	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
Τα υλικά και οι τεχνικές των παιχαιών δασκάλων	23
Τζιότο	23
Γιαν Βαν Άικ	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
Η ανακάλυψη του μίντιουμ με οξείδιο του μολύβδου	41
Αντονέλλο ντα Μεσίνα	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	
Παραήλαση του μίντιουμ με οξείδιο του μολύβδου (πιθανόν η τεχνική του Λεονάρντο ντα Βίντσι)	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	
Τα μίντια με οξείδιο του μολύβδου και κερί των Βενετσιάνων καλλιτεχνών Τζορτζόνε, Τιτσιάνο, Τιντορέτο	55
Δομήνικος Θεοτοκόπουλος	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	
Πέτερ Πάουλ Ρούμπενς	75
Η τεχνική του Ρούμπενς	75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ	
Οι Ολλανδοί δάσκαλοι: Ρέμπραντ, Χαλς και άλλοι	83
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	
Το χρώμα και οι τεχνικές σήμερα	91
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
Το Παστέλ	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
Το Λάδι	117
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
Η Αβγοτέμπερα	169
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	
Το Φρέσκο	183
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	
Η Ακουαρέλα (ή Υδατογραφία)	191
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	
Η Τέμπερα	201
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ	
Τα Ακρυλικά	213
Βιβλιογραφία	219

Εισαγωγή

Σκοπός αυτού του βιβλίου είναι η μελέτη της εξέλιξης και της χρήσης των υλικών στη ζωγραφική διαμέσου των διασωθέντων μαρτυριών για την κάθε εποχή, που βασίζονται πάνω στα υλικά και τις τεχνικές που χρησιμοποίησαν οι μεγάλοι ζωγράφοι. Τα γραπτά στοιχεία, που σώζονται, είναι αυτά που διέρευσαν, γιατί οι συντεχνίες κρατούσαν όλη τα μυστικά των μεγάλων δημιουργών της Τέχνης. Θα τοποθετήσουμε ιστορικά αυτά τα υλικά, δηλαδή από πότε εμφανίστηκαν και πώς χρησιμοποιήθηκαν διαμέσου των εποχών και θα ασχοληθούμε με τη σύστασή τους και τον τρόπο παρασκευής τους.

Ξεκινούμε με τη μελέτη του ζωγράφου Γιαν Βαν Άικ, ο οποίος σηματοδότησε με την ανακάλυψή του στα 1410 –το λιάδι– την πορεία της ζωγραφικής. Βασιζόμενοι σ' αυτόν, οι μετέπειτα ζωγράφοι, Αντονέλιο ντα Μεσίνα, Λεονάρντο ντα Βίντσι, οι Βενετσιάνοι, ο Ρούμπενς, ο Ρέμπραντ κ.ά., εισάγουν τις δικές τους παραλληλαγές και τεχνικές στη ζωγραφική και καθορίζουν τη μετέπειτα εξέλιξη της Τέχνης έως σήμερα.

Στο δεύτερο μέρος, αναλύονται οι ιδιότητες των χρωστικών ουσιών, των μίντιουμ (συνδετικών υλικών), των διαφόρων εργαλείων, στοιχεία απαραίτητα σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη εποχή, τόσο για τον καλλιτέχνη που έχει στη διάθεσή του πληθώρα από τεχνικές και τρόπους έκφρασης, όσο και για το συντηρητή έργων τέχνης.

Θα αναφερθούμε στα βιομηχανοποιημένα υλικά, που χρησιμοποιούμε σήμερα, για να μπορέσουμε να κάνουμε τη σύγκριση και να κατανοήσουμε βαθύτερα τους παλιούς δασκάλους. Επίσης, ο αναγνώστης θα είναι σε θέση να τα φτιάξει στο εργα-

στήριο, καθώς και να κατανοήσει τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται αναφορικά με κάθε υλικό (παστέλ, αβγοτέμπερα, λιάδι, κ.ά.).

Έχει γίνει κάποια επιλογή στα υλικά, με το σκεπτικό ότι αυτά που θα παρουσιαστούν στα επόμενα κεφάλαια είναι τα πιο γνωστά και τα πιο βασικά για κάποιον που θα ασχοληθεί με τη ζωγραφική.

Τέλος, θέλουμε επίμονα να επισημάνουμε εδώ ότι το βοήθημα αυτό με κανένα τρόπο δεν μπορεί να αντικαταστήσει τη διδασκαλία στο εργαστήριο, όπου η γνώση γίνεται πράξη ζωντανά.

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ την κα Τόνια Τζαναβάρα, Αρχαιολόγο - Ιστορικό Τέχνης, Έφορο της Δημοτικής Πινακοθήκης Κορίνθου, για τη συμβοή της στην επιμέλεια των κειμένων.

Ευχαριστώ τους δικούς μου για την αμέριστη συμπαράστασή τους.

ISBN: 978-960-458-314-0

9 789604 583140